

Ткачук Р. В. навчально-науковий центр підготовки офіцерів для багатонаціональних штабів, НУОУ імені Івана Черняхівського
<https://orcid.org/0000-0001-6350-4941>

ПІДГОТОВКА ОФІЦЕРІВ ДЛЯ УЧАСТІ В МІЖНАРОДНИХ ОПЕРАЦІЯХ З ПІДТРИМАННЯ МИРУ ТА БЕЗПЕКИ ПІД ПРИВОДОМ НАТО (НА ПРИКЛАДІ МІСІЙ ISAF TA RESOLUTE SUPPORT)

У статті проведено аналіз специфіки міжнародної операції з підтримання миру та безпеки під приводом НАТО в Афганістані, яка має враховуватися під час проведення загальної, попередньої та безпосередньої підготовки національного персоналу. Визначено основні напрями діяльності Північноатлантичного Альянсу в ході міжнародної коаліційної місії зі сприяння безпеці в Ісламській Республіці Афганістан (ІРА) під приводом НАТО силами контингенту International Security Assistance Force (Міжнародні сили сприяння безпеці (МССБ)) та під час місії НАТО Resolute Support (Рішуча підтримка (РП-А)).

Ключові слова: Міжнародні сили сприяння безпеці (МССБ); місія НАТО “Рішуча підтримка”; підтримка сил безпеки і оборони; національні сили безпеки Афганістану; НАТО.

Постановка проблеми. Проведення операції з надання тренувально-дорадчої допомоги силам безпеки інших країн потребує не лише професійних військових навичок, знань та вмінь, а також знання з питань ведення переговорів, основ дипломатії та тактики впливу. Всі ці навички повинні використовуватись по різному в залежності від специфіки країни, населення, культури, традицій, віросповідання та історії конфлікту. Враховуючи досвід проведення найдовшої в історії військової операції з підтримання миру та безпеки в Ісламській республіці Афганістан, країни Альянсу здійснюють підготовку майбутнього особового складу місії з урахуванням усіх цих аспектів.

Усвідомлюючи свою відповідальність у справі підтримання міжнародного миру і безпеки, враховуючи зобов'язання України як держави - члена Організації Об'єднаних Націй (далі – ООН) надавати допомогу ООН в діях, що проводяться відповідно до Статуту ООН, дотримуючись основних напрямів державної політики щодо участі України в удосконаленні та розвитку загальноєвропейської та міжнародних систем колективної безпеки, а також у рамках конструктивного партнерства з Організацією Північноатлантичного договору (далі – НАТО) та іншими міжнародними організаціями у сфері безпеки, Україна розглядає участь у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки як важливу складову

створення стабільного зовнішньополітичного середовища, підтримання міжнародного миру і стабільності і зміцнення глобальної системи безпеки. [1]

Отже, вивчення і аналіз операцій НАТО щодо підтримки сил безпеки інших країн є важливим з огляду на процеси якісної підготовки особового складу Збройних сил України для участі в міжнародних операціях з підтримки миру та безпеки (МО ПМБ) під керівництвом НАТО. Співпраця з Альянсом сприяє утвердженню в Україні демократичних цінностей, формуванню стабільного безпекового середовища, що є важливим інструментом підтримки реформ, зокрема у секторі безпеки і оборони, а також забезпечує спільну протидію сучасним безпековим викликам і загрозам. [2]

Інформаційною базою для написання статті є матеріали Міністерства оборони України, матеріали по підготовці особового складу країн-членів НАТО, документація НАТО з питань продовження сприяння місії “Рішуча підтримка” та історичні дослідження міжнародних миротворчих операцій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що питанню якісної підготовки військовослужбовців Збройних сил України для участі в МО ПМБ присвячено чимало наукових праць. Серед них систему підготовки майбутніх миротворців у різних її аспектах

досліджували О. Лемешко – питання якісного відбору і аспектів теоретичної та практичної підготовки, Д. Сохадзе – питання особливостей професійно психологічного відбору миротворців, О. Войтех – питання застосування сучасних педагогічних підходів та технологій у процес підготовки національного персоналу, Г. Шелест – перспективи миротворчої діяльності України, А. Алещенко – психологічне забезпечення миротворчої діяльності військовослужбовців ЗСУ, Л. Гребенюк – питання впровадження інтерактивної підготовки, А. Савицька – питання організаційно-педагогічного аспекту, Ю. Захарчишина – питання педагогічних умов підготовки до соціокультурної діяльності в миротворчих місцях.

Однак, врахування специфічних факторів впливу на місію цієї місцевості де проводяться МО ПМБ, як основна складова підготовчого процесу майбутніх миротворців не була окремим предметом дослідження.

Мета статті. Проаналізувати аспекти, які впливають на проведення МО ПМБ з досвіду МССБ в Ісламській Республіці Афганістан під приводом НАТО та під час місії НАТО “Рішуча підтримка”. Результати аналізу покласти в основу змін до навчальних планів-програм підготовки особового складу Збройних сил України для участі в міжнародних операціях з підтримки миру та безпеки під керівництвом НАТО.

Виклад основного матеріалу. Головна причина початку війни в Афганістані – боротьба з тероризмом. Якщо на початку конфлікту це виконувалось шляхом бойових операцій силами військ НАТО та країн-партнерів то зараз завданням коаліції є тренування та консультування сил безпеки країни для самостійного протистояння цьому ворогу. Для досягнення цієї мети потрібна тісна співпраця коаліційних військ з місцевим населенням, яке за впливом різних факторів дуже багатогранне. Для забезпечення ефективності виконання завдань за призначенням, військовослужбовцям потрібно знати історію конфлікту, зрозуміти культуру та хід думок місцевого населення, що є іноді надскладним завданням. Афганські

цінності, вірування, поведінка, звичаї і норми були визначені суворим середовищем Афганістану та його географічним положенням; історіями конфліктів; нестандартним ісламським віруванням; племінною етнічністю; зовнішньою та внутрішньою політикою; та освітою. Афганське суспільство в своєму роді є специфічним та унікальним. Афганістан має центральний уряд і визначений кордон, але уряд не контролює всю країну та населення. В Афганістані немає спільної культури або спільної ідентичності. Афганістан – племінне (кланове) багатомовне суспільство. Гірська місцевість країни зумовила створення поселень (аулів) в ізольованих та важкодоступних місцях і захищає такий спосіб життя від окупаційних армій та центральних органів влади. Тому розуміння та застосування знань про афганські племінні культури, традиції та звичаї є надзвичайно важливим компонентом для успіху контртерористичних операцій в Афганістані.

Нескінченні війни та міжусобиці призвели до того, що колись розвинена та квітуча країна перетворилася на притулок тероризму, поле бою та руїни. Що ми знаємо про Ісламську Республіку Афганістан? Місцеві жителі кажуть: “Коли Бог створював Світ, у нього залишилась жменя каміння з піском. Він кинув його на землю, і з того утворився Афганістан”. Місце з суворими умовами проживання, чи навіть виживання. Впродовж всього свого існування країна та її народ не мали спокою. Багато імперій, королівств та держав намагались контролювати ці території. Скалисті вершини посеред пустелі розташовані на роздоріжжі між Сходом і Заходом і з найдавніших часів є центром торгівлі та міграції. Його геополітичне розташування між Південною і Центральною Азією з одного боку, і Близьким Сходом з іншого, дозволяє йому грати важливу роль в економічних, політичних і культурних відносинах між країнами регіону. Але ця горда багатонаціональна країна ніколи не була підкорена.

Уряд Афганістану в умовах сучасних викликів для себе насамперед ставить план забезпечення миру та безпеки в країні,

бореться проти тероризму, а також намагається розвивати економіку шляхом залучення іноземних інвестицій.

Аль-Каїда, Талібан та зв'язок між ними. Рада Безпеки ООН у 1999 році приймає Резолюцію 1267, створюючи Комітет санкцій проти Аль-Каїди та Талібану (al-Qaeda and Taliban Sanctions Committee), визначаючи ці групи як терористичні утворення та ввівши санкції щодо їх фінансування, обмеження пересування та поставки озброєння. ООН прослідковує шлях періоду піднесення Аль-Каїди та її лідера Осаму бен Ладена, який керував терористичною групою з Афганістану та Пакистану, наприкінці 1980-х, до Судану в 1991 році та назад до Афганістану в середині наступного року. Таліби, що піднялися з попелу після вторгнення радянських військ в Афганістан, надають Аль-Каїді притулок її лідерам та території для тренувальних терористичних таборів. [8]

Міжнародні сили сприяння безпеці (International Security Assistance Force, ISAF). Після терактів 11 вересня 2001 року, в яких загинуло майже 3000 людей, та відмови талібану, як органу влади Афганістану видати лідера терористичної організації Аль Каїда – Осаму бен Ладена, – розпочалось військове вторгнення в країну. Американські військові за підтримки Британії 7 жовтня 2001 року розпочали бомбардувальну кампанію проти сил талібів, офіційно розпочавши операцію “Нескорена свобода” (Enduring Freedom). Канада, Австралія, Німеччина та Франція в подальшому також приєднались до військової операції.

З серпня 2003 року НАТО взяло на себе керівництво МССБ в Афганістані. Згідно резолюцій Ради Безпеки ООН № 1386, 1413, 1444 та 1510, основною метою МССБ було надання можливості афганському уряду забезпечити ефективну безпеку в країні та створити нові афганські сили безпеки, які б стали запорукою того, що Афганістан більше ніколи не стане безпечним притулком для терористів. Обмежуючись на початку операції лише завданнями забезпечення безпеки в Кабулі і довкола столиці Афганістану, Альянс розширив свою місію на інші регіони країни шляхом розгортання так званих “Груп реконструкції провінцій” (Provincial

Reconstruction Team). Слід зазначити, що це перша військова операція НАТО за межами зони відповідальності Альянсу, яка також була однією з найчисельніших за всю історію та найбільш складною місією НАТО на сьогоднішній день. У розпалі операції чисельність сил коаліції складала понад 130 тис. військовослужбовців з 51 країн-членів та країн-партнерів НАТО. [7]

З 2011 року відповідальність за безпеку поступово перекладалася на афганські сили, які до літа 2013 року взяли на себе керівництво операціями з безпеки по всій країні. Перехідний процес був завершений і афганські сили взяли на себе повну відповідальність за безпеку наприкінці 2014 року, коли місію МССБ було завершено.

Рішуча підтримка (Resolute Support Mission, RSM). У 2012 році на саміті НАТО в Чикаго країни-союзники та партнери Альянсу спільно з урядом Афганістану прийняли рішення щодо проведення небойової місії “Рішуча Підтримка” для підготовки, консультування та надання допомоги інститутам афганських сил безпеки після закінчення місії МССБ. Це зобов'язання було підтверджено на саміті в Уельсі в 2014 році. Правове поле для управління РПА передбачено Угодою про статус сил (Status of Force Agreement (SOFA)), підписаною в Кабулі 30 вересня 2014 року президентом Афганістану Ашраф Гані та Морісом Йохемсоном, старшим представником цивільно-військової компоненти НАТО в Афганістані, а згодом – ратифікована парламентом Афганістану 27 листопада 2014 року. Домовленість між НАТО та Афганістаном про створення нової місії була також підтверджена Резолюцією Ради Безпеки ООН № 2189 від 12 грудня 2014 року, одностайне прийняття якої підкреслює важливість постійної міжнародної підтримки стабільності Афганістану. [8]

Поза місією з підготовки, консультування та допомоги країни-члени та країни-партнери Альянсу на Брюссельському саміті 2018 року зобов'язались підтримувати сили безпеки Афганістану фінансово до кінця 2020 року.

Місія “Рішуча Підтримка” розпочалася в січні 2015 року. На початку

місії загальна її чисельність становила 12,5 тис. військовослужбовців і цивільних осіб. Але у зв'язку з погіршенням безпекової ситуації в країні, чисельність військового контингенту було збільшено. Таким чином, станом на 2019 рік чисельність особового складу місії коливалася в межах 25 тисяч військовослужбовців і цивільних фахівців країн-членів та партнерів Альянсу. Найбільшими країнами-контрибюторами сил є США (близько 7 тисяч осіб), Німеччина (980), Італія (825), Румунія (580) і Туреччина (520). Серед країн-партнерів (не членів НАТО) найбільшим контрибютором сил є Грузія (860). Чисельність національного персоналу ЗС України в місії "Рішуча Підтримка" становить 21 військовослужбовець. [3]

Організаційно Місія складається з Головного штабу місії, розташованого у м. Кабул; тренувально-дорадчого командування "Столиця", м. Кабул (провідна країна – Туреччина) та чотирьох регіональних тренувально-дорадчих командувань: командування "Північ", м. Мазарі-Шаріф (провідна країна – Німеччина); командування "Захід", м. Герат (провідна країна – Італія); командування "Південь", м. Кандагар (провідна країна – США) і командування "Схід", м. Лагман (провідна країна – США).

Згідно з Угодою про статус військ, особовий склад місії не залучається до проведення бойових операцій. Застосування військовослужбовцями коаліційних сил зброї дозволене з метою захисту власного життя та життя громадян Афганістану у разі наявності очевидної загрози. Фактично бойові дії на території Афганістану продовжилися, але вже з провідною роллю афганських військових. Військові радники та цивільні фахівці беруть участь у плануванні та проведенні операцій ЗС Афганістану. Крім того, авіаційні засоби місії використовуються для надання обмеженої авіаційної підтримки наземним операціям афганських сил безпеки. Слід зазначити, що паралельно з участю в місії "Рішуча Підтримка", США проводять в Афганістані антитерористичну операцію "Нескорена свобода" (Enduring Freedom) за окремим мандатом, який передбачає

застосування підрозділів спеціального призначення та ударних авіаційних засобів для знищення представників міжнародних терористичних організацій.

Рис. 1. Розташування командувань місії НАТО в Афганістані "Рішуча підтримка" [9]

Безпека та стабільність. Оцінка безпекової ситуації в Афганістані протягом новітнього періоду конфлікту (з 2001 року) залишається складною. На цей час перспективи щодо стабілізації обстановки, припинення активних бойових дій та відновлення нормального функціонування державних і суспільних інститутів є слабкими.

Основними ворогуючими сторонами є: афганський уряд і утворені згідно закону та конституції військові формування з одного боку; антиурядові сили (ісламський рух "Талібан" та пов'язані з ним угруповання) – з іншого. Крім того, на території країни діє розгалужена система кримінально-мотивованих незаконних збройних формувань (НЗФ), нарковиробників та осередки міжнародних терористичних організацій ("Аль-Каїда", "Ісламська держава" та ін.).

Незважаючи на значну фінансову, матеріально-технічну та військову підтримку з боку світової спільноти, стабілізувати ситуацію в Афганістані не вдається. Антиурядові сили на цей час контролюють близько третини території країни, в окремих районах вони мають власні адміністрації, "правоохоронні" органи, здійснюють фіскальну, освітню та іншу діяльність.

Одним із головних факторів, який визначає живучість руху "Талібан", є надання антиурядовим силам Афганістану підтримки з боку сусідніх держав, які прагнуть утримати Афганістан в орбіті

свого впливу та використовують НЗФ як інструмент дестабілізації чинного афганського уряду.

Таким країнами є сусідні Пакистан та Іран, які протягом останнього десятиліття здійснюють “гібридну” політику щодо Афганістану (надають таємну підтримку антиурядовим силам при одночасній офіційній підтримці чинного уряду). Крім того, наявна інформація свідчить про контакти з лідерами “Талібану” російських спецслужб. Росія зацікавлена в контрольованій нестабільності в Афганістані, що дозволить їй утримувати під своїм впливом Центральноазіатські республіки колишнього СРСР (маніпулюючи реальними і уявними загрозами), продовжувати поточне фінансове навантаження на країни НАТО, а також, для подолання комплексу власного приниження, продемонструвати “поразку” сил НАТО в Афганістані, які за два десятки років нібито не спромоглися перемогти “Талібан”.

Фактори впливу на місію. На основі інформації, наведеної раніше, а особливо специфіки умов перебування військовослужбовців під час виконання завдань у місії НАТО в ІРА, були виявлені зовнішні фактори, які чинять безпосередній вплив на персонал місії та на ефективність виконання ним завдань. Урахування цих факторів у процесі підготовки національного персоналу безумовно сприятиме виробленню вмінь та навичок професійної спрямованості, які допоможуть виконувати завдання, а також формуванню якостей, які забезпечать готовність та стійкість до стресогенних факторів навколишнього середовища.

Рівень матеріально-технічного, морально-психологічного та медичного забезпечення, оснащення контингентів країн НАТО є дуже високим, та відповідає наявним потребам військовослужбовців та враховує досвід, набутий за попередніх 20 років з часу інтервенції США в Афганістан і подальшої операції коаліційних сил у країні.

Для м. Кабул основним небезпечним фактором є критичний рівень забрудненості повітря (показники шкідливих речовин перевищують допустимі для розвинених країн норми в тисячі, а інколи в десятки тисяч разів).

Головною причиною забруднення є відсутність у більшості мешканців семимільйонного міста доступу до нормальних систем опалення житла, внаслідок чого вони опалюють свої помешкання сміттям, продуктами життєдіяльності свійських тварин, автомобільними шинами тощо. Замкненість міста в межах гірських хребтів не забезпечує належної вентиляції площі та призводить до концентрації смогу протягом жовтня-квітня. Свідченням шкідливого впливу на організм є рекомендація (яка межує з заборонаю) військовослужбовцям деяких країн світу утримуватися від пробіжок та занять спортом на відкритому повітрі. Іншим фактором, що негативно впливає на працездатність військовослужбовців у м. Кабул, є розташування баз на висоті близько 1750 м над рівнем моря, що потребує певного часу для адаптації організму з врахуванням обмежень у фізичному навантаженні.

Система медичного забезпечення, яка передбачає підтримку здорового стану особового складу та проведення профілактичних заходів, лікування та евакуацію хворих, постачання донорської крові та медичних матеріалів знаходиться на найвищому рівні. Це дозволяє якісно попереджувати та боротися з поширеними хворобами в даній місцевості, такими як холера, дифтерія, малярія, черевний тиф, гепатити А,В,Е, гельмінтози, шкірний лейшманіоз, лихоманка денге, поліомієліт, діарея.

В зоні проведення операції медичне забезпечення включає в себе наступні рівні медичної допомоги:

- на кожній військовій базі знаходиться медичний заклад першого рівня (Role I), де лікування обмежене наданням мінімальної медичної допомоги;

- кожне з регіональних командувань має шпиталь другого рівня (Role II) для надання екстреної медичної допомоги та стабілізації стану потерпілого (пораненого) перед його відправкою до спеціалізованого медичного закладу;

- два військових шпиталі третього рівня (Role III) в Баграмі та Кандагарі, які дозволяють проводити складні хірургічні операції.

Ставлення місцевого населення до військовослужбовців коаліційних сил коливається від прихильного до відверто ворожого. Основним негативним чинником, який періодично спричиняє обурення місцевого населення та активно використовується антиурядовими силами в своїй пропаганді, є жертви серед мирного населення, спричинені ракетно-бомбовими ударами коаліції по об'єктам НЗФ і терористичних організацій. При цьому слід зазначити, що у більшості цих випадків мирні мешканці використовуються бойовиками як "живий щит".

Оскільки більшість населення Афганістану є неосвічені, єдиним доступним їм засобом масової інформації є радіо. Силами коаліції створені радіостанції, на яких працюють афганські редактори радіомовлення у співпраці з міжнародними фахівцями даної галузі. Ефіри таких радіостанцій транслюються по всій країні і дають можливість населенню зрозуміти, що війська НАТО не прийшли їх завойовувати та не являються їхніми ворогами. Фактор неписьменності більшості населення країни впливає на методи та якість проведення голосування до будь-яких інститутів державної влади. Прикладом є бюлетені, на яких замість прізвищ кандидатів зображені схематичні малюнки, по яким виборці визначають свого кандидата. Усе це вимагає від персоналу радників місії РПА та інших міжнародних, урядових, неурядових та гуманітарних організацій креативності та тісної співпраці з посадовими особами Афганістану для досягнення позитивних результатів у своїй роботі. Основними організаціями з якими проводиться співпраця є:

місія ООН зі сприяння Афганістану (United Nations Assistance Mission in Afghanistan (UNAMA));

міжнародна медична організація "Лікарі без кордонів" (Medecins sans frontiers (MSF));

міжнародна організація "Зберегти дітей" (Save the Children);

датська група розмінування (Danish Demining Group, (DDG)).

Підготовка особового складу до місії РПА. Великою небезпекою в зоні проведення операції є використання

саморобних вибухових пристроїв, які можуть бути приховані будь-де. Неписане правило в Афганістані, "Не твоє – не чіпай". Також задля дискредитації влади та сил безпеки Афганістану, талібаном проводяться терористичні атаки з використанням саморобних вибухових пристроїв, самогубців-підривників та завербованого цивільного населення проти свого народу та іноземних громадян. Також потрібно враховувати, що представники місцевого населення з якими ви щодня працюєте, зустрічаєтесь і як здається перебуваєте в дружніх відносинах, можуть становити для вас потенційну небезпеку. "Талібан" використовує різні методи впливу для вербування таких осіб та використання їх в самий несподіваний момент. Вміння спостерігати та виявляти нестандартну поведінку місцевого населення може зберегти життя. Таким чином, підготовка особового складу країн НАТО та партнерів перед відправкою до Афганістану заснована насамперед на забезпеченні власної безпеки. Отримання усіх цих знань є персональна відповідальність кожної особи, яка відправляється в район проведення місії.

Так центр підготовки об'єднаних сил НАТО (Joint Force Training Centre (JFTC)) для зарахування на курс підготовки до прийняття участі в Місії РПА-А вимагає від усіх його учасників бути сертифікованими з наступних онлайн курсів:

- поводження з саморобними вибуховими пристроями (Improvised Explosive Devices (IED) Awareness);

- поводження з нерозірваними боєприпасами (Unexploded Ordnance (UXO) Awareness);

- протидія тероризму (Antiterrorism Awareness Training);

- протидія незаконним збройним формуванням (Counterinsurgency Course);

- безпека операції (Operations Security);

- особливості культури та традицій (Culture Awareness).

- знання прав людини (Human Rights Awareness Education Training).

Засновники та організатори тренувальних центрів в Сполучених Штатах Америки та країнах Альянсу, після вивчення власних та помилок військ

Радянського Союзу в Афганістані, велику увагу при підготовці особового складу перед відправкою в Афганістан звертають на знання культури та традицій країни та населення. Під час операцій по боротьбі з тероризмом згадування про культурну чутливість або культурну обізнаність можуть викликати подив. Багато солдатів часто думають, що культурна чутливість – це слабкість і є вторинним відносно бойових дій. Це неправильно, оскільки обізнаність зі специфікою культури американських військових під час операцій в Іраку, іноді була ціннішою та результативнішою за звичайну зброю. Солдати, які є культурно обізнаними та знають, як застосувати ці знання на полі бою, є воїнами 21 століття. Використання цих знань на полі бою – це те, що ми всі повинні робити, не піддаючи солдат ризику. [4,5]

Враховуючи усі ці аспекти, командування відпрацювання доктрин і підготовки Сухопутних військ Збройних сил США (The U.S. Army Training and Doctrine Command (TRADOC)) ініціювало створення Центру з вивчення культури та традицій (TRADOC Culture Center (U.S. Army Intelligence Center, Fort Huachuca,

AZ)) для надання американським військовослужбовцям знань з культури та традицій тієї місцевості де проводяться міжнародні операції з підтримання миру та безпеки так як це являється ключовим компонентом побудови відносин та партнерства для досягнення цілей місії.

Висновки. Україна є єдиною країною серед держав-партнерів НАТО, яка брала участь в усіх основних операціях та місіях Альянсу. Підготовка миротворчих контингентів та персоналу – це один із найважливіших аспектів розвитку теорії та практики миротворчої діяльності ЗС України. Тому це викликає потребу вдосконалення професійної підготовки та врахування специфічних факторів місць проведення МО ПМБ для забезпечення якісного виконання завдань за призначенням та збереження життя та здоров'я військовослужбовців Збройних сил України.

Подальші дослідження доцільно зосередити на вивченні та запозиченні досвіду підготовки військовослужбовців країн Альянсу та країн, що не є членами НАТО до міжнародних миротворчих операцій з підтримання миру та безпеки.

Список використаних джерел

1. Закон України від 23.04.1999 року № 613-XIV XIV «Про участь України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки» / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/613-14#Text>.
2. Указ президента України від 24.04.2009 року «Про Стратегію міжнародної миротворчої діяльності України», «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України» / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435/2009#Text>.
3. Місія України при НАТО. [Електронний ресурс]. / Режим доступу: <http://nato.mfa.gov.ua/>
4. Afghan Culture Newsletter, US Army Lessons learned center, Sep 2010.
5. Pre-Deployment Handbook: Afghanistan, Joint and Operations Analysis Division Defence Science and Technology Organisation, Australia May 2014.
6. Armed Forces of the United States Joint Publication 3-24, Counterinsurgency, April 2020.
7. The US war in Afghanistan 1999-2020 [Електронний ресурс]. / Режим доступу: <https://www.cfr.org/timeline/us-war-afghanistan/>
8. North Atlantic Treaty Organization [Електронний ресурс]. / Режим доступу: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_113694.htm/
9. NATO Resolute Support. [Електронний ресурс]. / Режим доступу: <https://rs.nato.int/rsm/>

References

1. Zakon Ukrainy «Pro uchast Ukrainy v mizhnarodnykh operatsiiah z pidtrymannia myru i bezpeky» 23.04.1999 r. № 613-XIV XIV [The Law of Ukraine “Participation in peacekeeping operations”]. / Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/613-14#Text> (in Ukrainian).
2. Ukaz prezidenta Ukrainy «Pro Stratehiiu mizhnarodnoi myrotvorchoi diialnosti Ukrainy», «Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy» 24.04.2009 r. [Decree of the President of Ukraine “On the Strategy of the international Peacekeeping activity of Ukraine.” “On the Solution of the National Defense and Security Agency.”]. / Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435/2009#Text>. (in Ukrainian).
3. Misiia Ukrainy pry NATO [Mission of Ukraine to NATO]. / Retrieved from: <http://nato.mfa.gov.ua/ua/> (in Ukrainian)

4. Afghan Culture Newsletter, US Army Lessons learned center, Sep 2010.
5. Pre-Deployment Handbook: Afghanistan, Joint and Operations Analysis Division Defence Science and Technology Organisation, Australia May 2014.
6. Armed Forces of the United States Joint Publication 3-24, Counterinsurgency, April 2020.
7. The US war in Afghanistan 1999-2020 / Retrieved from: <https://www.cfr.org/timeline/us-war-afghanistan/>.
8. North Atlantic Treaty Organization. / Retrieved from: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_113694.htm/
9. NATO Resolute Support. / Retrieved from: <https://rs.nato.int/rsm/>

Резюме

Ткачук Р. В. учебно-научный центр подготовки офицеров для многонациональных штабов, НУОУ имени Ивана Черняховского

ПОДГОТОВКА ОФИЦЕРОВ ДЛЯ УЧАСТИЯ В МЕЖДУНАРОДНЫХ ОПЕРАЦИЯХ ПО ПОДДЕРЖАНИЮ МИРА И БЕЗОПАСНОСТИ ПОД РУКОВОДСТВОМ НАТО (НА ПРИМЕРЕ МИССИЙ ISAF И RESOLUTE SUPPORT)

В статье проведен анализ специфики международной операции по поддержанию мира и безопасности под руководством НАТО в Афганистане, которая должна учитываться при проведении общей, предварительной и непосредственной подготовке национального персонала. Определены основные направления деятельности Североатлантического Альянса в ходе международной коалиционного миссии по содействию безопасности в Исламской Республике Афганистан (ИРА) под руководством НАТО силами контингента International Security Assistance Force (Международные силы содействия безопасности (ИСАФ)) и во время миссии НАТО Resolute Support (Решительная поддержка (РП-А)).

Ключевые слова: *Международные силы содействия безопасности (МССБ); миссия НАТО "Решительная поддержка"; поддержка сил безопасности и обороны; национальные силы безопасности Афганистана; НАТО.*

Summary

Tkachuk R. V. Multinational Staff Officers Education and Research Centre, National Defence University of Ukraine named after Ivan Cherniakhovskiy

TRAINING OF OFFICERS TO PARTICIPATE IN INTERNATIONAL PEACEKEEPING AND SECURITY SUPPORT OPERATIONS LED BY NATO (ON THE EXAMPLE OF ISAF AND RESOLUTE SUPPORT MISSION)

Introduction. *The article examines main aspects and external factors that directly affect the military personnel and their duties performance.*

Purpose *is to analyse NATO missions in the Islamic Republic of Afghanistan ISAF and "Resolute Support". The results of the analysis will form the basis for changes to the training process of personnel of the Armed Forces of Ukraine for participation in international peacekeeping and security support operations led by NATO.*

Methods. *Analysis personal experience of the UAF servicemen and comparison training methods of the International Military Training Centers.*

Originality. *Based on the information provided in the guidance materials of Allied training centers and the personal experience of the UAF servicemen in the NATO Advisory Support Mission, external factors were identified that directly affect the mission's personnel and performance. Taking these factors into account in the process of training national staff will certainly contribute to the development of skills and abilities of professional orientation that will help to perform tasks, as well as the formation of qualities that will ensure readiness and resistance to environmental stressors.*

Conclusion. *Training of peacekeeping contingents and personnel is one of the most important aspects of the development of the theory and practice of peacekeeping activities of the Armed Forces of Ukraine. Therefore, it is necessary to improve the training and take into account the specific factors of the places of the Ministry of Defense of the PMB to ensure the quality of the tasks assigned and to preserve the life and health of servicemen of the Armed Forces of Ukraine.*

Further research should focus on learning from the training of Allied and non-NATO troops for international peacekeeping and security operations.

Key words: *International Security Assistance Force (ISAF); NATO Resolute Support Mission; support for security and defense forces; Afghan National Security Forces; NATO.*

УПРАВЛІНСЬКА КУЛЬТУРА ОФІЦЕРІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

У статті розглядається вивчення сучасними науковцями проблеми управлінської культури офіцерів. Упродовж останніх років тема розвитку управлінської культури офіцерів є актуальною, про що свідчить наявність ґрунтовних міждисциплінарних досліджень з порушеної теми. Викладено визначення поняття «управлінська культура офіцера» за різними науковцями, проаналізовано його зміст та структурні елементи.

Ключові слова: управління; культура; управлінська культура; офіцери; Збройні Сили України.

Постановка проблеми. Агресія Російської Федерації проти України, ведення операції Об'єднання сил, реформування та розвиток Збройних сил (далі – ЗС) України актуалізує проблему підготовки військових управліців з широкою науковою освітою, розвиненим творчим мисленням, високою управлінською культурою, здатних ефективно розв'язувати комплекс завдань, що постали перед ними, а також постійно нарощувати науково-теоретичний потенціал і практичний досвід в умовах бурхливого розвитку засобів сучасної збройної боротьби, змін її форм та способів ведення.

Зацікавленість проблемою розвитку управлінської культури офіцерів у педагогічній теорії та військовій практиці підвищилась в перше десятиріччя ХХІ ст. Це пояснюється об'єктивними умовами розвитку суспільства і функціонування військових формувань. Збільшення обсягу і складності завдань ЗС України, науково-технічна революція, нові засоби збройної боротьби потребують формування та розвитку у офіцера сучасних знань, навичок і вмінь, всебічного розвитку його управлінських і командирських здатностей.

Ефективність військової практики суттєво залежить від її організації та оптимального управління. Керівників військових структур у всі часи вважали особливою групою, оскільки управління військами серед з усіх видів людської діяльності є однією із найбільш складних, напружених і відповідальних.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Управлінська культура офіцерів та її структурні елементи стали

предметом численних наукових розвідок вітчизняних науковців. Так, управлінську культуру як системну психолого-педагогічну проблему досліджено В. Ягуповим (2013) [9], В. Свистун [6], М. Кришталь (2013), С. Бурим (2016) [3]; шляхи вдосконалення управлінської культури офіцерів вивчено А. Грунічевим (2013); управлінська культура майбутніх офіцерів як складник загальної культури фахівців військового управління вивчалася Є. Денисенком (2017); педагогічним засадам формування управлінської культури майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі фахової підготовки виокремлено в працях О. Діденка, А. Галімова (2017) [4]; культура управлінської діяльності офіцера державної пенітенціарної служби України викладено О. Сушковим (2017); формуванню адміністративно-управлінської культури майбутніх офіцерів Національної гвардії України у процесі професійної підготовки досліджувалося Л. Кравченком (2018). Дисертаційне дослідження Р. Торчевського [7] присвячено педагогічним умовам розвитку управлінської культури майбутніх магістрів військового управління в системі післядипломної освіти (2012).

Водночас проблемі управління та управлінській діяльності офіцера приділяли увагу українські науковці (О. Бойко, Т. Мацевко, С. Мосов та ін.). В їх працях, а також працях зарубіжних і вітчизняних вчених вивчалися та удосконалювалися окремі аспекти означеної проблеми, які у подальшому заклали основу змісту поняття «управлінська культура офіцера».